

Suomalaista nuotioperinnettä

Rakotuli

TEKSTI JA KUVAT MIKKO NIKKINEN

Pölleihin lyödään päihin vetokolat. Pöllit laitetaan pitkittäin, tuulensuuntaisesti.

Puut tuetaan kapuloiden päälle. Laavulla yöyttäessä tulen voi nostaa lattiataason korkeudelle.

Puihin lyödään kirveellä kunnon lastuja, jotka saavat jäädä puuhun kiinni.

HYVÄSTÄ PUUSTA SYTYTETTY VALKEA PALAA TASAISESTI JA LÄMMITTÄÄ LEMPPEÄSTI KOKO YÖN.

Parhaat tulet syntyvät suorasyisestä sekä kuivasta mäntykelosta: sinertävä puun pinta kielii kosteudesta, ja kierteinen tai tervainen kelo palaa epätasaisesti. Pystyyn kuivautta runkoa on vaikea löytää, eikä retkeilijällä ole aina valtuuksia kaataa sellaista.

Hyvät koivupöllit soveltuvat rakotuleen, mutta kuusi kipinöi ja palaa liian nopeasti.

Tulen tekoon tarvitaan kunnan kirves ja riittävän iso saha, jolla saa katkaistua paksun pöllin. Puut kannattaa etsiä läheltä leiriytymispaikkaa, ja nuotion rakentamiseen pitää varata aikaa. Retken testissä neljältä kaverukselta vierähti kaksi ja puoli tuntia tulipuiden työstämisessä.

Nyrkkisäänöksi puun paksuudesta sopivat vanhat sanonnat: "Metsonvahvuinen kelo kestää läpi syksyisen yön" ja "Kirvesvarren mitta puuta miestä kohden".

Kovalla pakkasella tai tuulella puun pitää kuitenkin olla paksumpaa. 6 tunnin uniin tarvitaan 6-tuumaiset eli reilut 15-senttiset pöllit. Talviolissa paria yöpyjää varten kannattaa käyttää 25–35 sentin paksuisia ja 1,5-metrisiä puita.

Pöllit sijoitetaan aluspuiden päälle. Alimmaisista puita voi hiukan muotoilla eli salvoa niin, että varsinainen tulipuu pysyy hyvin paikallaan.

Puiden tulisi maata pitkittäin ja tyvipuoli liekin suuntaan, sillä rakotuli tarvitsee ilman virtausta leimutakseen iloisesti. Kiinteillä laavuilla rakennelman asentoa ei voi aina säätää, mutta telttalaavulla valkean suunnan saa päättää itse.

VALMISTELLUT PALAVAT PITKÄÄN

Tulipuiden vastakkaisen sivut viistotaan tai koverretaan kirveellä 45 asteen kulmassa niin, että pintaan jää mahdollisimman paljon lastuja.

Alemman pölliin molempiin päihin veistetään v-malliset vetokolot; toiset rakotulen ystävät koloavat koko puun. Näin saadaan hyvä aukko, jonka voi täyttää veistolastuilla ja muilla sytykkeillä. Jäiset, kosteat tai sinistyneet puut on esikäsiteltävä huolellisemmin.

Pöllien väliin asetetaan tuoreesta puusta katkaistut kepit eli tuluskapulat, sillä tulipuut eivät välttämättä pysy tuetta päällekkäin. Päälimmäinen puu tuetaan orrella eli perkkapuulla, joka työnnetään viistosti maahan. Puiden läpi isketty naula voi korvata orren, joka rajoittaa liikkumista nuotion ympärillä ja palaa yleensä yön aikana poikki. Tulipuut voidaan tukea myös neljällä maahan löydyllä kepillä, mutta varsinkin talvella perkkapuu on vaihtoehto.

Veistossa syntynyttä lastua voi käyttää

- Tuuma = 2,54 cm
- Tulentekoa ja puun ottamista varten tarvitset maanomistajan luvan.
- Kotioloissa voit kuivata sopivat puut varastossa.
- Työstä pöllit etäällä muista retkeilijöistä, että kirves saa heilua kunnolla.
- Tarvitset kunnan kaarisahan, kirveen, puukon, tulitikut ja ison naulan joka korvaa tarvittaessa perkkapuun.
- Sijoita tuli riittävän ylös. Esimerkiksi laavussa tuli saisi loimuta lattiata-son yläpuolella.
- Pöllien lisäksi tarvitset hyvää sytykepuuta kiehisiksi sekä tuoretta puuta tuluskapuloita ja tukiortta eli perkkapuuta varten ja aluspuiksi.

sytykkeenä. Jos puu on jäistä tai kosteaa, sytykkeitä tarvitaan paljon ja niitä täytyy vuolla kuivemmasta materiaalista. Sytyttämiseen kuluu aikaa, siksi hyvien sytykkeiden valmistamiseen kannattaa uhrata jokunen tovi. Usein rakovalkea tuikataan tuleen molemmilta puolilta, mutta sopivalla tuulella voi sytyttää pelkästään tyvipästä.

Palamista voi avittaa hieromalla hiiltyneitä puita vastakkain tai naputtelemalla niitä kirveellä. Hyvän tulipuun tunnistaa viimeistään tässä vaiheessa, sillä se palaa tasaisesti ja pitkään ilman vippaskonsteja.

rakennetaan taidolla

Tuluskapulat laitetaan väliin, kun päälimmäinen puu laitetaan paikalleen.

Tuli sytytetään reiluilla kiehisillä, koko rakotulen mitalta.

Hyvästä tulesta nauttii hyvässä seurassa pitkään.